

Tilbakemelding til Nav-kontorene i Innlandet om «Rammevedtak og inntil-vedtak»

En del Nav-kontor har hatt praksis med å gjøre “rammevedtak” eller “inntil-vedtak” om sosialstønad, der det ikke kommer nøyaktig fram hvilket beløp Nav vil utbetale.

Arbeids- og velferdsdirektoratet sendte den 08.11.20 en informasjonsmail til landets Stasforvaltere (da fylkesmenn) med en presisering om at «rammevedtak og inntil-vedtak» ikke var i tråd med gjeldende regelverk. I denne e-posten skrev de blant annet:

For NAV-kontorene innebærer dette i praksis at søknad, om blant annet dekning av strømutgifter, egenandelstak eller tannbehandling, først kan vurderes når det foreligger nødvendig dokumentasjon på det faktiske stønadsbehovet og beløpet.»

Etter presiseringen stilte enhet Sosial ved Statsforvalteren i Innlandet spørsmål til Arbeids- og velferdsdirektoratet. Vi fikk følgende svar:

Hovedprinsippet for behandling av søknad om økonomisk stønad er at det skal foretas konkrete og individuelle vurderinger av hjelpebehov, stønadsform og stønadsbeløp. Det innebærer at når NAV-kontoret foretar en vurdering av en søknad om stønad til livsopphold, så er utmåling av beløp en del av den vurderingen som skal gjøres etter sosialtjenesteloven §§ 18 og 19. Dette er ikke en ny tolkning, det fremgår også av rundskrivet til sosialtjenesteloven, punkt 4.18.1. Rundskrivet er uttrykk for gjeldende lovtolkning.

Statsforvalteren i Vestland sendte i desember 2020 brev til Arbeids- og velferdsdirektoratet vedrørende presiseringen om at «rammevedtak og inntil-vedtak» er lovstridig. I brevet problematiseres bl.a. utgifter til tannbehandling og strøm. Statsforvalteren i Vestland ba om at Arbeids- og velferdsdirektoratet informerer nærmere om de juridiske vurderingene som ligger bak, dersom de fortsatt er av den oppfatning at «rammevedtak og inntil-vedtak» er lovstridig.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har nå svart på henvendelsen til Statsforvalteren i Vestland. I et brev av 23.02.21 fastslår de at «rammevedtak og inntil-vedtak» er i strid med forvaltningsloven og sosialtjenesteloven. De fastslår at en person som får innvilget økonomisk stønad har rett til samtidig utmåling av stønad (vår understreking). I brevet presiserer de at Nav må fastsette et konkret beløp når de innvilger søknader om økonomisk stønad, og at Nav må utbetale dette beløpet

Innmeldte praktiske utfordringer for Nav-kontorene i Innlandet

Statsforvalteren i Innlandet ved enhet Sosial hadde ikke mottatt brevet fra Arbeids- og velferdsdirektoratet da «Statsforvalterens time» ble gjennomført den 25.02.21. Under «Statsforvalterens time» fikk vi tilbakemeldinger på at det vil medføre praktiske utfordringer for Nav-kontorene å ikke kunne fatte «rammevedtak og inntil-vedtak». Følgende praktiske utfordringer ble meldt inn:

- Betraktelig økning av antall enkeltvedtak.

- Månedlige strømvedtak vil medføre at ressurser som kunne ha vært brukt til oppfølging av brukere i stedet blir brukt til å fatte enkeltvedtak.
- Endring av praksis vil ramme mange brukere hardt fordi de har blitt vant til hvordan det gjøres og det fungerer utmerket for både Nav-kontorene og brukere.
- Det blir mindre forutsigbart for dekning av strøm for de som er innsatt i fengsel.
- Det blir mindre forutsigbart for brukere som har store helseutfordringer.
- Det blir mindre forutsigbart for brukere dersom Nav-kontorene ikke kan innvilge utgifter til strøm som forfaller til betaling for samme periode som husleie/livsopphold innvilges. Det står da ikke noe beløp i vedtaket.
- Det blir mindre forutsigbart for brukerne dersom Nav kontorene ikke kan fatte «rammevedtak- og inntil-vedtak» for løpende, uforutsigbare utgifter som for eksempel utgifter til strøm, lege, medisiner, herunder å fatte et gitt beløp for en gitt periode med vilkår om utbetaling etter konkret faktura.
- Det vil bli en stor utfordring hvis Nav-kontor ikke i forkant av flytting kan gjøre vedtak og innvilge inntil-beløp. Det ble vist til at mange brukere trenger hjelp til flytteutgifter, og innhenter derfor prisoverslag fra flyttebyråer. Disse er ofte ikke helt presise da pris avhenger av tidsbruk og omfang av flytteprosess.

Under Statsforvalterens time den 25.02.21 ble også følgende spørsmål stilt:

- Er det lov å formulere i vedtak at man «innvilger strøm etter regning» når det har blitt vurdert konkret at bruker har et hjelpebehov og det ikke nevnes beløp i vedtaket, og heller ikke legges inn et a-konto-beløp i utbetalingssystemet (fagsystemet)? (Formålet her er å trygge brukeren – at vedkommende vet at utgiften vil bli betalt når søknad med strømmregning leveres.)
- Er det lov å fatte et a-konto vedtak på f.eks utgifter til medisiner?
Dvs. at det settes av en sum og refunderer etterhvert som bruker har utgift til dette.

Tilbakemelding til Nav-kontorene fra Statsforvalteren i Innlandet på innmeldte utfordringer

Mindre forutsigbarhet for brukerne og et høyere antall enkeltvedtak har Nav-kontorene i Innlandet meldt inn som praktiske utfordringer som følge av det å ikke kunne fatte «rammevedtak og inntil-vedtak». I brevet av 23.02.21 har Arbeids- og velferdsdirektoratet uttalt følgende om antall enkeltvedtak:

Når det gjelder statsforvalterens anførsel om antall enkeltvedtak og tidsbruk i en sak, så er det ikke avgjørende for vår vurdering. Vi forstår det imidlertid slik at NAV kontoret også med inntil-vedtak må foreta en vurdering når den faktiske utgiften oppstår og dokumenteres, før utbetaling. Det betyr at saken ikke er avsluttet i det inntil-vedtaket fattes, da endelig stadfesting av beløp til utbetaling må gjøres i etterkant, etter innhenting av ny dokumentasjon i saken. Dette vil også kreve noe tid, og som vi kommer tilbake til lenger ned, så er det ikke anledning til å stille vilkår om slik dokumentasjon.

Når det gjelder behovet for forutsigbarhet uttaler Arbeids- og velferdsdirektoratet følgende:

Vi forstår det slik på henvendelsen at NAV-kontor har laget seg «praktiske ordninger» for å ivareta hensynet til brukers forutberegnelighet og effektiviteten til NAV-kontoret best mulig, men det kan ikke gå på tvers av hensynet til retten til utmåling og saksbehandlingsregler. Saksbehandlingsreglene må følges nettopp fordi de skal ivareta den enkeltes rett til å få behandlet sine saker av offentlige myndigheter på en forsvarlig og riktig måte. Saksbehandlingsreglene ivaretar rettssikkerheten til tjenestemottaker, og det er hensyn som ikke kan overlates til lokal praksis og rutiner på det enkelte NAV-kontor.

På bakgrunn av at Arbeids- og velferdsdirektoratet i sitt brev er tydelige på at antall enkeltvedtak og behovet for forutsigbarhet ikke er avgjørende for deres vurdering av «rammevedtak og inntil-vedtak», har Statsforvalteren i Innlandet vurdert det som ikke hensiktsmessig sende en ny henvendelse til Arbeids- og velferdsdirektoratet om dette.

Når det gjelder spørsmålene om vedtak om strømutfgifter viser Statsforvalteren til at Arbeids- og velferdsdirektoratet har fastslått at personer som får innvilget økonomisk stønad har rett til samtidig utmåling av stønad og at Nav-kontor må fastsette et konkret beløp når de innvilger søknader om økonomisk stønad. Vi viser også til avsnittet om strømutfgifter, hvor Arbeids- og velferdsdirektoratet har uttalt følgende:

Når det gjelder utfgifter til strøm mener Arbeids- og velferdsdirektoratet at det er mulig å fatte vedtak med et beløp basert på antatt utfgift til strøm. Utgangspunktet for utmålingen kan da eksempelvis være gjennomsnittlig strømforbruk foregående periode eller tilsvarende periode forrige år, med forbehold om at vurderingen kan være noe ulik basert på sesong og strømpris. Dersom beløpet viser seg å være høyere enn det utmålte, kan det fattes en omgjøring etter forvaltningsloven § 35 eller et tilleggsvetak. Dersom NAV-kontoret vurderer at innvilget beløp var for høyt, kan det vurderes å fatte et omgjøringsvetak.

Statsforvalteren vil presisere at det at Arbeids- og velferdsdirektoratet har fastslått at «rammevedtak og inntil-vedtak» er i strid med forvaltningsloven og sosialtjenesteloven, innebærer at Nav-kontor som har fattet slike vedtak må endre sin praksis i henhold til lovkrav. Vi hos Statsforvalteren i Innlandet vil legge Arbeids- og velferdsdirektoratets avklaring til grunn ved behandling av klager og når vi fører tilsyn med Nav-kontorenes håndtering av oppgaver etter sosialtjenesteloven.